

położonej w Chęcińsko-Kieleckim Parku Krajobrazowym.

Reasumując, wybór miejsca i tematyka konferencji nie były przypadkowe, ale bardzo ściśle związane z problemami tworzenia i działalnością nowych ogrodów botanicznych w XXI wieku w Polsce. W trakcie obrad wielu gości przedstawiło swoje doświadczenia i życzliwe opinie, które zapewne będą wzięte pod uwagę przez twórców tego przedsięwzięcia w trakcie dalszych prac nad tworzeniem i urządzaniem Kieleckiego Ogrodu Botanicznego, a także pracowników innych ogrodów botanicznych.

Bożena ŁUSZCZYŃSKA,
Janusz ŁUSZCZYŃSKI

**KONFERENCJA
'EURASIAN PERSPECTIVES ON
ENVIRONMENTAL ARCHAEOLOGY'**

**Annual Conference of the Association
for Environmental Archaeology (AEA)
September 12–15, 2007, Poznań, Poland**

Po konferencjach w Koszęcinie w roku 2005 („Studia interdyscyplinarne nad środowiskiem i kulturą człowieka w Polsce; dorobek i przyszłość”) oraz w Łodzi w roku 2006 („Środowiskowe uwarunkowania lokalizacji osadnictwa”), tym razem w Poznaniu zgromadziła się liczna grupa badaczy, przyrodników i archeologów, zainteresowanych kompleksowym opisaniem i interpretowaniem przemian środowiska naturalnego, zachodzących w następstwie procesów kulturowych. Głównym organizatorem międzynarodowej konferencji „Eurasian Perspectives on Environmental Archaeology” było polskie Stowarzyszenie Archeologii Środowiskowej (SAS). Konferencja, zorganizowana w cyklu corocznych spotkań brytyjskiego Association for Environmental Archaeology (AEA), po raz pierwszy odbyła się we Wschodniej Europie. Intencją jej organizatorów było stworzenie szerokiego forum do dyskusji o nowych osiągnięciach i perspektywach badań archeologii środowiskowej na

obszarze strefy umiarkowanej Eurazji. Przygotowanie konferencji było możliwe dzięki zaangażowaniu przedstawicieli polskiego Stowarzyszenia Archeologii Środowiskowej, kierowanego przez dr. hab. Daniela Makowieckiego (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) i dr. Mirosława Makohonienko (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz ścisłej współpracy z kilkoma instytucjami krajowymi i zagranicznymi, jak: International Research Center for Japanese Studies w Kioto, German Archaeological Institute – Eurasia Department w Berlinie, Institute of Geological Sciences – Palaeontology Branch of Freier Universität w Berlinie oraz Muzeum Archeologiczne w Poznaniu.

Zaproponowana tematyka zgromadziła 115 naukowców z 13 krajów (w tym 66 z Polski), reprezentujących szerokie spektrum zagadnień badawczych z zakresu archeologii, geologii, modelowania paleośrodowiskowego, chronometrii, analizy zmian klimatycznych, paleozoologii i paleobotaniki.

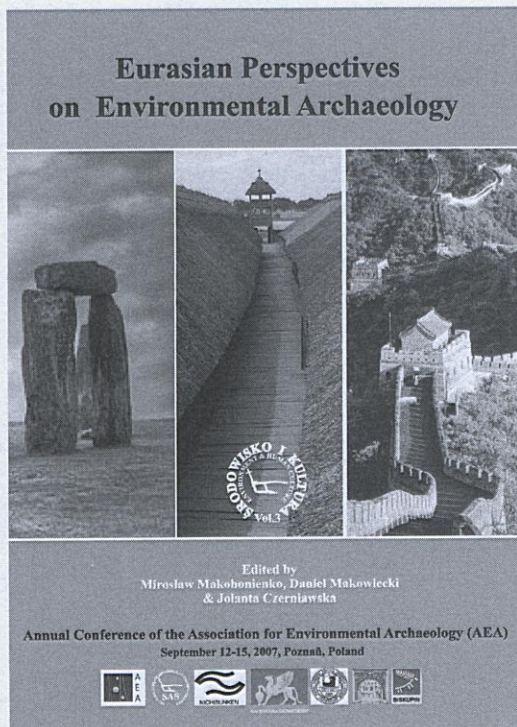
Dwudniowa sesja referatowa i prezentacje plakatów odbyły się w siedzibie Muzeum Archeologicznego w Poznaniu, świętującego w 2007 roku 150-lecie swojej działalności.

Duże zainteresowanie zagadnieniami podjętymi w ramach konferencji oddaje liczba zgłoszonych referatów (47) i posterów (33), które podzielono na kilka sesji tematycznych. Pomimo znacznej liczby wystąpień udało się zachować korzystny system obrad, bez podziału na równoległe sekcje, dzięki czemu możliwe było zapoznanie się większej liczby uczestników z pełnym spektrum poruszanych zagadnień.

Obok sesji referatowych odbyły się cztery sesje plakatowe. Konferencję rozpoczęła oficjalna ceremonia otwarcia z udziałem i krótkim słowem wstępnym rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr. hab. Stanisława Lorenca, dyrektora Muzeum Archeologicznego w Poznaniu dr. Marka Chłodnickiego oraz wojewódzkiego konserwatora zabytków Aleksandra Starzyńskiego, po której zaprezentowano dwa wystąpienia wprowadzające w tematykę spotkania. Pierwsze z nich zostało wygłoszone przez dr. Davida E. Robinsona

(Wielka Brytania) i prezentowało zakres badań archeologii środowiskowej oraz najważniejsze osiągnięcia brytyjskiego Stowarzyszenia AEA w tej dziedzinie. Drugie, przedstawione przez prof. Yoshinori Yasuda (Japonia), omawiało analogiczne zagadnienia podejmowane w badaniach japońskich, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystywania analizy laminowanych osadów jeziornych do analizy przemian antropogenicznych paleośrodowiska. Następnie w ramach sesji „Interakcje człowiek–środowisko naturalne w atlantyckiej części Europy Zachodniej i Północnej” przedstawiono m.in.: wyniki badań szczątków zwierzęcych ze stanowisk archeologicznych z terenu Walii (R. Madgwick) datowanych na późną epokę brązu i wczesną epokę żelaza; badania pozostałości fauny owadów – szkodników zbóż, notowanych w osadach z obiektów militarnych okresu rzymskiego na obszarze Wielkiej Brytanii (D. Smith); korelację holocenijskich poziomów malakologicznych, wydzielonych w różnych częściach Europy (P. Davies). W kolejnej sesji „Wzajemne oddziaływania człowiek–środowisko na obszarze Centralnej i Wschodniej Europy” przedstawiono szereg ciekawych referatów dotyczących m.in.: wyników badań nowoodkrytego stanowiska mezolitycznego Švarcenberk na południu Czech (P. Pokorný, P. Šída, P. Kuneš, O. Chvojka, P. Žáčková); rekonstrukcji późnoglacialnych i holocenijskich przemian roślinności centralnej części Czech w świetle analiz pyłkowej (L. Petr); kształtowania krajobrazu kulturowego centralnych Czech na podstawie korelacji wyników analiz archeologicznych i palinologicznych (D. Dreslerová, P. Pokorný, P. Kuneš, L. Petr, R. Kozáková, L. Šmahelová); przekształceń antropogenicznych zbiorowisk z uwzględnieniem metod eksploatacji lasów na terenie północnych Czech w okresie historycznym (V. Abraham, P. Bobek, P. Pokorný); przemiany krajobrazu okolic Krakowa w okresie lateńskim i w średniowieczu na podstawie studiów paleogeograficznych i archeologicznych (H. Dobrzańska, T. Kalicki, B. Szmoniewski).

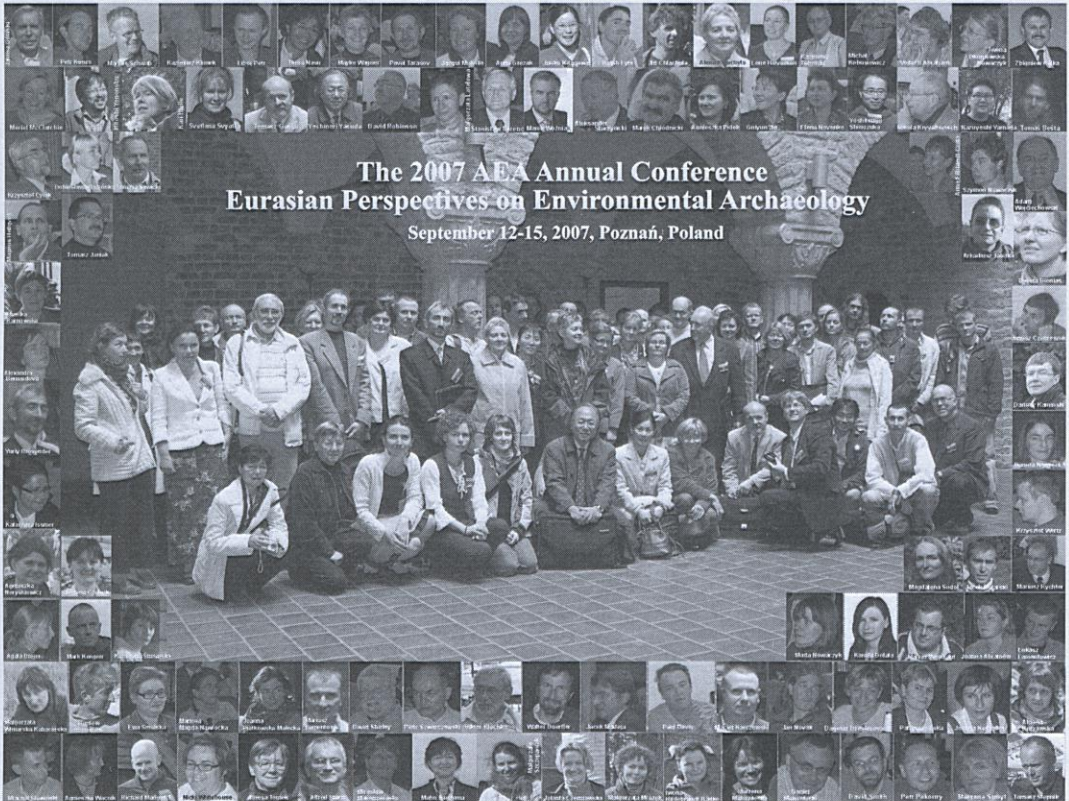
W popołudniowej sesji „Postęp w metodach rekonstrukcji paleośrodowiska i archeologii środowiskowej” zgrupowano prezentacje dotyczące

Ryc. 1. Plakat konferencji (autorzy: M. Makohonienko, D. Makowiecki, J. Czerniawska).

Fig. 1. The official poster of the conference (authors: M. Makohonienko, D. Makowiecki, J. Czerniawska).

m.in.: możliwości i ograniczeń wykorzystania danych palinologicznych do modelowania przemian krajobrazu (R. Fyfe, Ch. Caseldine, K. Hjelle); zastosowania metody współczesnych analogów w badaniach zależności pomiędzy zróżnicowaniem taksonomicznym kopalnych chrząszczy zachowanych w osadach a charakterem roślinności i strukturą krajobrazu w holocenie (N. J. Whitehouse, D. N. Smith, M. J. Bunting); analiz paleośrodowiskowych na podstawie szczątków owadów z wypełnień studni (M. Hellqvist); kopalnego DNA bakterii jako wskaźnika lokalnej obecności człowieka w przeszłości i korelacji danych molekularnych z palinologicznymi i archeologicznymi (J. Madeja, A. Wacnik, A. Żyga, E. Stankiewicz, W. Gumiński). Znaczna część sesji dotyczyła wyników z realizacji „Lake Megata 2006 Project: high resolution past environmental reconstruction in East Asia using

Ryc. 2. Uczestnicy konferencji na terenie Muzeum Archeologicznego w Poznaniu (opracowanie: M. Makohonienko, D. Makowiecki, J. Czerniawska).

Fig. 2. The participants of the conference inside the Archaeological Museum in Poznań (by M. Makohonienko, D. Makowiecki, J. Czerniawska).

annually laminated lake sediments in north-eastern Japan”. Referaty licznych grup badaczy japońskich prezentowały, obok szczegółowych założeń projektu, wyniki dotyczące m.in.: stratygrafii osadów z jeziora Ichi-no-Megata i charakteru ich laminacji (K. Yamada, K. Gotanda, H. Yonenobu, M. Okuno, M. Torii, T. Goslar, Y. Yasuda); sedymentologicznych i geochemicznych wskaźników przemian środowiskowych (M. J. Schwab, P. Dulski, G. H. Haug, Y. Yasuda); wyników analiz palinologicznych i szczegółowej rekonstrukcji przemian klimatycznych (J. Kitagawa, Y. Morita, M. Makohonienko, K. Gotanda, Y. Yasuda).

Po zakończeniu części naukowej uczestnicy konferencji wzięli udział w uroczystej kolacji

uświetnionej występami Zespołu Pieśni i Tańca Akademii Rolniczej w Poznaniu „Łany”.

W drugim dniu konferencji kontynuowano sesję dotyczącą wzajemnych oddziaływań człowiek–środowisko na obszarze strefy umiarkowanej Centralnej i Wschodniej Europy. Omawiano m.in.: zapis sedymentologiczny i geomorfologiczny procesu zasiedlania lessowych obszarów Płaskowyżu Głubczyckiego i Rybnickiego w pradziejach i wczesnym średniowieczu (K. Klimek, E. Zygmunt); osadnictwo na Niżu Polskim w okresie neolitu i brązu i jego kontekst środowiskowy (J. Czebreszuk, M. Szmyt); badania mikroregionu osadniczego kultury bogaczewskiej nad jeziorem Wąz na Pojezierzu Mazurskim (M. Karczewski, P. Banaszuk,

A. Bieniek, M. Kupryjanowicz, A. Wacnik); porównanie zróżnicowania taksonomicznego szczątków zwierzęcych, ich frekwencji i struktury wiekowej w obrębie wybranych grup zwierząt z wczesnośredniowiecznych kompleksów osadniczych, zlokalizowanych na terenie Pomorza, Wielkopolski i Dolnego Śląska (D. Makowiecki).

Kolejna sesja dotyczyła wzajemnych oddziaływań człowiek–środowisko w strefie stepowej i lasostepowej Europy Wschodniej.

W części popołudniowej odbyły się dwie sesje pt. „Interakcje człowiek–środowisko na terenie południowej Syberii oraz kontynentalnej, wschodniej części Azji”, podczas których przedstawione zostały m.in. referaty obrazujące dynamikę przemian środowiska w rejonie jeziora Bajkał na podstawie danych palinologicznych i archeologicznych (P. Tarasov, E. Bezrukova, E. Karabanov, T. Nakagawa, M. Wagner, P. Letunova, A. Abzaeva, F. Riedel); przejawy wczesnego osadnictwa w świetle najnowszych odkryć archeologicznych z terenu północnych Chin (M. Wagner); kształtowanie się krajobrazu kulturowego w dorzeczu rzeki Liao w północno-wschodnich Chinach (M. Makohonienko, F. Toshiyuki, H. Nasu, P. Tarasov, M. Wagner, Y. Yasuda).

Konferencję zakończyły wystąpienia Y. Yasuda, M. Latałowej, M. Wagner, P. Tarasova, M. Makohonienko i D. E. Robinsona, podsumowujące całość spotkania, po czym odbyło się doroczne oficjalne posiedzenie AEA.

Pełne informacje o konferencji wraz z abstraktami wystąpień zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych (Makohonienko et al. 2007).

Po oficjalnym zakończeniu konferencji, część jej uczestników wzięła udział w dwudniowej wycieczce, której celem była prezentacja dziedzictwa kulturowego Wielkopolski, Kujaw i Ziemi Chełmińskiej oraz prac badawczych, związanych z odtwarzaniem przemian środowiska w następstwie lokalnej aktywności człowieka. Na trasie wycieczki znalazły się główne punkty osadnictwa słowiańskiego na tym terenie, jak: Poznań, Ostrów Lednicki, Gniezno i Kałdus

o wczesnośredniowiecznym rodowodzie, związane z początkami kształtowania się polskiej państwowości. W dalszej kolejności zaprezentowano ufortyfikowaną osadę kultury łużyckiej w Biskupinie, funkcjonującą na przełomie epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Gród biskupiński jest szeroko znanym w Europie rezerwatem archeologicznym, posiadającym pełnowymiarowe rekonstrukcje wału obronnego, falochronu, bramy, ulic i budynków mieszkalnych. Uczestnicy, mając do dyspozycji prezentacje stanowisk, świetnie przygotowane i przedstawione przez doświadczonych badaczy tego terenu oraz szczegółowy obszerny przewodnik („Environmental Archaeology in Great Poland and Chełmno Land”, pod redakcją D. Makowieckiego, M. Makohonienko, A. M. Noryśkiewicz i I. Hildebrandt-Radke), mieli wyjątkową okazję zapoznania się z tym niezwykle interesującym obszarem i uzyskania precyzyjnych informacji o najnowszych odkryciach. W trosce o niepowtarzalną atmosferę organizatorzy położyli duży nacisk na ułatwienie interpersonalnych kontaktów i dyskusji w wąskim gronie, przygotowując bogaty program towarzyski.

Konferencja niewątpliwie pozostanie w pamięci jej uczestników jako niezwykle spotkanie, zorganizowane i przeprowadzone perfekcyjnie. Stwarzała też szansę zachęcenia osób zainteresowanych szeroko pojętą tematyką badań środowiskowo-kulturowych do wzięcia udziału w kolejnych spotkaniach organizowanych przez Stowarzyszenie Archeologii Środowiskowej. Najbliższe planowane sympozjum nt. „Badania archeozoologiczne w Polsce i Europie środkowo-wschodniej. Materiały – metody – interpretacje” odbędzie się w Koszycach, w listopadzie bieżącego roku.

LITERATURA

- MAKOHONIENKO M., MAKOWIECKI D., CZERNIAWSKA J. (red.) 2007. Annual Conference of the Association for Environmental Archaeology (AEA): Eurasian Perspectives on Environmental Archaeology. Poznań, September 12–15. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań, s. 223.